EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 14.12.2020.
COM(2020) 810 final

IZVJEŠĆE KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU I VIJEĆU

o ocjeni glavnih nalaza pilot-studija pokrenutih na temelju Uredbe (EU) 2016/792 o harmoniziranim indeksima potrošačkih cijena i indeksu cijena stambenih objekata

1. KONTEKST

Uredba (EU) 2016/792 Europskog parlamenta i Vijeća o harmoniziranim indeksima potrošačkih cijena i indeksu cijena stambenih objekata donesena je u svibnju 2016.[1] Njome je utvrđen zajednički okvir za razvoj, proizvodnju i diseminaciju harmoniziranog indeksa potrošačkih cijena (HIPC), harmoniziranog indeksa potrošačkih cijena po stalnim poreznim stopama (HIPC-CT), indeksa cijena stambenih objekata u vlasništvu stanara (OOHPI) i indeksa cijena stambenih objekata (HPI). Ta se četiri indeksa zajedno nazivaju „harmonizirani indeksi".

Člankom 8. Uredbe (EU) 2016/792 Komisiji je omogućeno pokretanje pilot-studija, koje države članice provode na dobrovoljnoj osnovi, kada su za izračun harmoniziranih indeksa potrebne poboljšane osnovne informacije ili kada se utvrdi da je potrebna bolja usporedivost harmoniziranih indeksa.

Iz općeg proračuna Unije daje se prema potrebi doprinos financiranju takvih pilot-studija.

Tim se studijama procjenjuje izvedivost prikupljanja poboljšanih osnovnih informacija ili donošenja novih metodoloških pristupa.

Komisija (Eurostat) ocjenjuje rezultate pilot-studija u bliskoj suradnji s državama članicama i glavnim korisnicima harmoniziranih indeksa, uzimajući u obzir koristi od poboljšanih osnovnih informacija ili novih metodoloških pristupa u odnosu na dodatne troškove proizvodnje harmoniziranih indeksa.

Do 31. prosinca 2020. te svakih pet godina nakon toga Komisija dostavlja izvješće Europskom parlamentu i Vijeću u kojemu ocjenjuje, ako je to primjenjivo, glavne nalaze pilot-studija. Ovim se izvješćem ispunjava ta obveza.

2. PILOT-STUDIJE KOJE SE PROVODE NA TEMELJU UREDBE (EU) 2016/792

Od donošenja Uredbe (EU) 2016/792 dovršena su dva kruga pilot-studija, za koja su dodijeljena bespovratna sredstva iz općeg proračuna Unije za 2016. i 2017. U narednim je godinama pokrenuto još krugova, no studije koje se financiraju u okviru njih su u tijeku, pa ih još nije moguće ocijeniti.

2.1. Pilot-studije na temelju proračuna za 2016.

U 2016. je pokrenut poziv na dostavu prijedloga[2] koji je obuhvaćao sljedeće ciljeve:

cilj A: automatsko povezivanje kodova GTIN[3] / jedinstvenih kodova trgovačkih jedinica s ECOICOP-om[4],

cilj B: primjena podataka prikupljenih očitavanjem bar kodova iz supermarketa ili drugih maloprodajnih trgovina,

cilj C: razvoj novih metodologija za obradu podataka prikupljenih očitavanjem bar kodova ili obradu drugih podataka o transakcijama,

---

1 SL L 135, 24.5.2016., str. 11.

2 Ograničen na nacionalna statistička tijela država članica i zemalja Europskog udruženja slobodne trgovine (EFTA).

3 Globalni broj trgovačke jedinice.

4 Europska klasifikacija osobne potrošnje prema namjeni.

cilj D: izvlačenje podataka s interneta (engl. *web scraping*) kao izvor podataka o HIPC-u,

cilj E: poboljšanje izračuna pondera izdataka za HIPC, uključujući pondere za internetsku kupnju.

Prva tri cilja bila su usmjerena na proučavanje različitih tehničkih aspekata upotrebe poboljšanih osnovnih informacija dobivenih na temelju podataka prikupljenih očitavanjem bar kodova iz supermarketa ili drugih maloprodajnih trgovina. Drugi novi izvor poboljšanih osnovnih informacija jesu podaci koji se automatski prikupljaju s interneta (tzv. *web scraping*), što je obuhvaćeno četvrtim ciljem. Tim se ciljevima podupire i izrada metodoloških studija kojima se poboljšava usporedivost harmoniziranih indeksa za obradu tih novih izvora podataka. Peti je cilj usmjeren na poboljšanje usporedivosti među zemljama i pristupa poboljšanim osnovnim informacijama o izračunu pondera izdataka, posebno s obzirom na sve veći udio internetske kupnje u mnogim državama članicama.

Bespovratna sredstva dodijeljena su za 15 pilot-studija u deset država članica i jednoj zemlji EFTA-e. Osam od tih 15 studija odnosilo se na podatke prikupljene očitavanjem bar kodova (ciljevi A, B i C), šest na izvlačenje podataka s interneta (engl. *web scraping*) (cilj D), a jedna na pondere izdataka (cilj E). Za te je projekte izdvojen ukupan proračun u iznosu od 1 180 835,04 EUR.

Poziv na dostavu prijedloga iz 2016. uključivao je i ciljeve povezane sa statističkim podacima o nekretninama. Međutim, te su se studije odnosile na teme koje nisu obuhvaćene područjem primjene Uredbe (EU) 2016/792 (tromjesečni pokazatelji prodaje stambenih objekata, regionalni indeksi cijena stambenih objekata i pokazatelji za poslovne nekretnine). Stoga se projekti financirani u okviru tih ciljeva ne smatraju pilot-studijama u smislu članka 8. Uredbe (EU) 2016/792.

2.2. Pilot-studije na temelju proračuna za 2017.

U 2017. je pokrenut novi poziv na dostavu prijedloga[5] koji je obuhvaćao sljedeće ciljeve:

cilj 1.: primjena podataka o transakcijama u postupcima izračuna HIPC-a,

cilj 2.: prilagodba metodologija uzorkovanja i izračuna HIPC-a izazovima digitalnoga gospodarstva,

cilj 3.: poboljšanje metoda za prilagodbu kvalitete za HIPC.

Na prvi su se cilj nadovezale daljnje pilot-studije o upotrebi podataka prikupljenih očitavanjem bar kodova iz supermarketa ili drugih trgovina kako bi se poboljšale osnovne informacije i usporedivost metoda na kojima se temelji HIPC[6]. Ciljevima 2. i 3. nastojala se poboljšati usporedivost raznih aspekata metodologije HIPC-a, posebno uzorkovanja i prilagodbe kvalitete. Sve veća digitalizacija društva i gospodarstva donosi i izazove u pogledu mjerenja cijena, što bi se moglo proučavati u okviru tih ciljeva.

Bespovratna sredstva dodijeljena su za 15 pilot-studija u devet država članica i jednoj zemlji EFTA-e. Pet od tih 15 studija bilo je povezano s podacima

[5] Također ograničen na nacionalna statistička tijela država članica i zemalja EFTA-e.

[6] Budući da se HIPC po stalnim poreznim stopama (HIPC-CT) dobiva na temelju HIPC-a, svako poboljšanje HIPC-a jednako će se odraziti na HIPC-CT.

prikupljenima očitavanjem bar kodova (cilj 1.), pet s digitalnim gospodarstvom (cilj 2.), a pet s prilagodbom kvalitete (cilj 3.). Za te je projekte izdvojen ukupan proračun u iznosu od 1 081 642,46 EUR.

Kao i poziv iz 2016., poziv na dostavu prijedloga iz 2017. uključivao je ciljeve povezane sa statističkim podacima o nekretninama za teme koje nisu obuhvaćene Uredbom (EU) 2016/792 (tromjesečni pokazatelji prodaje stambenih objekata, regionalni indeksi cijena stambenih objekata i pokazatelji za poslovne nekretnine). Stoga se ni projekti financirani na temelju tih ciljeva ne smatraju pilot-studijama u smislu članka 8. Uredbe (EU) 2016/792.

3. OCJENA PILOT-STUDIJA

Iako je za ocjenu i odobrenje završnih izvješća o pilot-studijama isključivo odgovorna Komisija, rezultati se dijele s nacionalnim zavodima za statistiku drugih država članica i zemalja EFTA-e te s Europskom središnjom bankom, koja je glavni korisnik podataka o HIPC-u. Pilot-studije predstavljaju se na radionicama, dok su još u tijeku i nakon što se dovrše. Prethodno navedene institucije dijele konačna izvješća putem internetske aplikacije (CIRCABC, Centar za komunikacijske i informacijske resurse za javne uprave, poduzeća i građane).

Dijeljenje tih informacija svim nacionalnim zavodima za statistiku omogućuje da razmijene međusobna iskustva i uče iz njih. O nalazima pilot-studija raspravljaju i stručnjaci, što im pomaže da utvrde najbolje prakse. Time se potiču zajedničko razumijevanje i pristupi, što je ključno za kontinuirano poboljšanje usporedivosti harmoniziranih indeksa.

Zahvaljujući pilot-studijama pokrenutima 2016. i 2017. veći broj zemalja služi se podacima prikupljenima očitavanjem bar kodova i/ili primjenom metode *web scraping* kao izvorom podataka za HIPC. Istodobno se postupno povećava i broj skupina proizvoda koje su obuhvaćene tim novim izvorima podataka.

Trenutačno se deset država članica i sve tri zemlje EFTA-e donekle služe podacima prikupljenima očitavanjem bar kodova kao izvorom podataka za svoj HIPC. Nadalje, istraživanje provedeno početkom 2020. među nacionalnim zavodima za statistiku pokazalo je da 15 država članica i dvije zemlje EFTA-e trenutačno u različitoj mjeri primjenjuju *web scraping* za izradu svojeg HIPC-a.

Glavne su prednosti novih izvora podataka veći obuhvat i reprezentativnost uzoraka u usporedbi s tradicionalnim „ručnim” prikupljanjem cijena u trgovinama, što dovodi do pouzdanijeg mjerenja promjena u cijenama. Osim toga, novi su izvori podataka općenito jeftiniji od tradicionalnih metoda prikupljanja cijena.

Za veću upotrebu novih izvora podataka nisu zaslužne samo pilot-studije koje financira EU jer mnoge zemlje financiraju potrebno testiranje i razvoj sredstvima iz svojih proračuna. Ipak, pilot-studije znatno su pridonijele napretku u upotrebi novih izvora podataka za HIPC.

Teže je procijeniti doprinos projekata za poboljšanje usporedivosti (cilj E iz 2016. te ciljevi 2. i 3. iz 2017.). Međutim, rezultati većine projekata (npr. bolji postupci uzorkovanja i prilagodbe kvalitete) primijenjeni su ili će se primijeniti na HIPC te će se njima poboljšati njegova kvaliteta u predmetnim državama. Projekti su pridonijeli i zajedničkom fondu znanja i iskustva povezanih s postupcima uzorkovanja i prilagodbe kvalitete, a na taj se način promiče usklađenost. Primjerice, nalazi će se

upotrijebiti za poboljšanje smjernica i preporuka o tim postupcima, uključujući ažuriranje Metodološkog priručnika za HIPC[7], i na kraju bi mogli dovesti do donošenja provedbenih akata u sladu s člankom 4. stavkom 4. Uredbe (EU) 2016/792.

4. ZAKLJUČCI

Ocjena nalaza pilot-studija iz 2016. i 2017. financiranih iz proračuna Unije, prikazana u ovom izvješću, pokazuje da su te studije znatno pridonijele razvoju i upotrebi novih izvora podataka za HIPC. Nadalje, nekoliko država članica i zemalja EFTA-e uspjelo je poboljšati svoje metodološke pristupe, čime se doprinijelo zajedničkom fondu znanja o tim pitanjima. Upotrebom novih izvora podataka osobito će se poboljšati kvaliteta HIPC-a i smanjiti troškovi njihove proizvodnje.

Komisija smatra da su pilot-studije važan alat za kontinuirano poboljšanje harmoniziranih indeksa i stoga ih namjerava nastaviti financirati.

7 Vidjeti https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/9479325/KS-GQ-17-015-EN-N.pdf/d5e63427-c588-479f-9b19-f4b4d698f2a2.